

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

1 Hominesne teneantur dare decimas ex necessitate præcepti.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

celebrati præceperit, quæ nobis non est in
 vfu. De quantitate autem primitiarum
 nihil vel in veteri vel in nouo Testameto
 scriptum legimus, præterquam illud Ezech.
 45. Hæ sunt primitiæ, quas tolletis, sextam
 partem Ephæ de coro frumenti, & sextam
 partem Ephæ de coro ordeï. Mensura quo
 que olei Batus de quolibet coro. Super qui
 bus verbis Hieronymus declarat illud ad
 decimas pertinere, nam Ephus, decima
 pars cori erat, sicut Beatus in liquidis. qui
 quidem corus triginta continebat modios.
 Subdit autem idem sacer doctus verba ista
 hæc, quæ extra de decimis, ca. 1. referuntur.
 At vero primitiæ, quas de frugibus offerre
 bant, non erant speciali nomine definitæ.
 Traditionem quoque accepimus Hebræo
 rum, non lege præceptam, sed arbitrio ma
 gistrorum inolitam, quod qui plurimum,
 sexagesimam partem dabat sacerdotibus;
 qui minimum inter 60. & 40. licebat quod
 cunque voluissent offerre. Hæc in antiqua
 lege. In noua autem nulla signata est quo
 ta: sed in Hispania, si cui proventus ultra
 decem modios obuenerit, vnum soluit:
 etiam si vique ad mille aut decem millia
 ascenderit. Et in alijs locis magis est re
 nus solutio. In hoc enim plurimum con
 suetudini defertur. Quin vti vbi decimæ
 ad totum ecclesiæ cultum assatim abũ
 darent, nisi cõsuetudo aliud cõtineret, nõ
 esset cur & primitiæ legis obligatione exi
 gerentur, nam quod diximus naturale ius
 primitiæ solui iubere, decimæ tunc satis
 supplerent. Ad auctoritatem ergo supra
 positam Exod. 2. respondetur quod no
 mine illic primitiuorum, vt litera planè do
 cet intelligebantur oblationes, quas popu
 lus ad templi ornamenta fabricaciõta ad
 monebatur facere, videlicet, vnusquislibet
 aurum conferret, aut argentum, aut hya
 cinthum, aut purpuram, aliamq. id genus
 pretiosam suppellectilem ad vasa para men
 tique templi fabricanda. Quod autè Exo.
 13. primitiuorum oblationes signa, hoc est
 ceremoniæ appellatur. S. Tho. non negat,
 sed respondet vt art. 1. de oblationibus, in
 genere respondebamus, nempe illas præ
 cisè ceremonias sanctæ Christianorum Ec
 clesiæ non licere ex lege veteri iustaurare,
 quæ figure futurorum erant, eo quod iam
 modo menda essent Alias tamen quæ dũ
 taxat in recognitionem beneficiorum Dei
 adhibebantur, cum eadem apud nos ratio

permaneat, non est quod nobis non liceat
 instituire. Ad secundum respõdetur, quod
 primitiæ vetus populus Deo non solli de
 bebatur ob fructus quos terra Dei benignita
 te profert: verũ & ob terras ipsas, quæ eius
 beneficium illis promissæ fuerant, et
 etiam donatæ. Hęc ergo secunda causa non
 est apud nos superflua, sed prior. Tameñ
 cum & mūdum ipsum Deus ob nostri gra
 tiam condiderit, nobisq. subinde, & posses
 sionẽ donauerit, iuxta illud Psal. 1; Terrã
 aut dedit filiis hominum, hac etiã de cã de
 bent illi primitiæ. Tertiuũ aut iam solutum
 est, vbi diximus, quantitatem primitiarum
 non esse lege præscriptam, quia cum intra
 oblationum lineam cõprehendantur, de
 berent saltem spontaneè aliquid retinere.

Ad secũ
dũ arg.

Ad ter
tiuũ arg.

QVÆSTIO IIII.

DE DECIMIS.

S. Thom. 2.2. quæst. 87.

ARTICVLVS I.

Verum homines teneantur dare decimas ex necessitate præcepti.

POST oblationes, sequitur de
 decimis sermo. Apparet n
 non omnes homines ex ne
 cessitate præcepti ad earum
 solutionem teneri. Illud n.
 præceptum extat Leuitici 27. vbi legitur.
 Omnes decime terre, siue de frugibus siue
 de pomis arborum domini sunt. Et infra,
 omnium decimarum ouis, & bouis, & cap
 re, quæ sub pastoris virga transeunt, quid
 quid decimum venerit sanctificabitur Do
 mino hoc autem præceptum inter morali
 a eo referri nequit, quod moralia natura
 iubet, quæ tamen non decimam potius q̃
 vel vndecimam vel nonam partẽ præcipit.
 Si autè ceremoniale fuerit aut iudiciale, iã
 satis li. 2. monstratũ est, quemadmodũ illa
 fuerint antiquata. Secũdo illa sola Christia
 nis, quorum fidem vniversi mortales susci
 pere tenentur, sub præcepto concludun
 tur, quæ Christus, vel eius Apostoli nobis
 indixerunt, secũdũ illud Mat. vlt. Docen
 tes eos seruire omnia quæcunque manda
 ui vobis. Et Paul. act. 12. Non subiecti fugi
 quo minus annuntiare vobis oẽ consilium
 Dei. Sed neque inter Christi, neque inter
 Aposto.

Prima
rõ a par
te nega
tiua.

Secũda
ratio.

Ad pri
mũ arg.

Apostolorum documentum obligatio vlla legitur decimarum. Quo enim Dominus de decimis Mart. 20. meminit, Vt vobis qui decimatis mentiam, & in iure. &c. hac oportuit facere, ad tempus praeferre legis referendum censetur: secundum illud Hilarij super Matth. Decimatio illa holerum, quae in praefigurationem erat utilis, non debebat omitti, ergo tempore gratiae dissolutum nobis est decimarum iugum.

Tertio: Tempore gratiae ea solum ex lege veteri nobis relictia sunt quae nobis natura iubet: quare neque ad plura tenemur, quia gentes ante illam legem: illis autem seculis non exhibebantur ex praecipio decimae, sed ex voto. Legitur enim de Iacob, Genes. 28. quod Iacob votum Deo vouerit, dicens: Si fuerit Deus mecum, & custodierit me in via per quam ego ambulo, &c. tunc totum quae dederis mihi, decimas offeram tibi, ergo neque nos altius decimas debemus.

Quarto: Sub illa praefiguratione lege tria soluebantur decimae. Prima quidem tribui Leui de quibus, ut ait. prox. dicebamus, legitur Num. 18. Leuitae decimarum oblatione contenti erant, quas in usus eorum & necessaria separati. Secunda, de quibus Deut. 14. refertur. Decimam partem separabis de cunctis frugibus tuis quae nascuntur in terra per annos singulos, & comedes in conspectu Dei tui in loco quem elegerit Deus. Ac demum tertia, de quibus inibi pronus subiungitur. Anno tertio separabis aliam decimam ex omnibus quae nascuntur eo tempore, & repones intra ianuas tuas, venietque Leuitae, qui aliam non habet partem neque possessionem tecum, & peregrinus, ac pupillus, & vidua, quae intra portas tuas sunt, & comedent, & saturabuntur. A secundis autem atque a tertijs lex gratiae nos absoluit, ergo pari modo ab illis primis generis. Quinto, quidquid absque temporis determinatione praecipitur, sed nisi tempore congruo solvatur in culpa constituit negligentem, ergo si necessitas eos qui euangelium profitentur, ad decimarum solutionem urgeret, fieret subinde consequens, ut quibus terris eadem solutio non est in more, criminalis delicti rei essent, non modo non solventes, verum & ecclesiae ministri dissimulantes, quod non est dignum, ut facile concedatur. In contrarium autem est Augusti. testimonium decima sexta quaestione prima canon. de-

cima. ubi ait, decimae ex debito requiruntur, & qui eas dare noluerint, res alienas inuadunt.

In quaestione vestibulo appendendum statim discrimen est inter decimas ac reliquas oblationes. Differunt quippe secundum omnem causam generis. Primum scilicet ex parte finis, per quem de ceteris iudicatur, quod reliquae oblationes Deo in eius honorem immediate, ut cum se habent loquamur, delectantur, quamvis in vultu ministrorum deinde redundent, quippe qui nomine ipsius eas suscipiunt, vultu etiam expolitum est, quorum ceteronotiditina maiestas colitur atque in primis, quae pro susceptis fructibus eidem rependuntur. Decimae vero, veluti hic ait Dicit Thom. cum ministrorum stipendium, sunt peculiariter instituta. Hoc utque libro 2. sub tit. de acceptione personarum, satis superque monstrauimus. Sic enim habetur Num. 13. Filij Leui dedi omnes decimas Israel in possessionem pro ministerio quae ferunt mihi in Tabernaculo fidei. Et infra de eisdem decimis. Primum est ministerio, quo fertur in Tabernaculo de ministerio. Et Malach. 3. Inscite omnem detractionem in horitum meum, vultu vobis in domo mea. Et eadem ratione sub lege gratiae soluantur sacerdotibus pro altaris obsequio, sacramentorumque administratione, secundum verbum Christi, Lucae 10. Dignus est operarius mercede sua, & illud sepe citatum 1 ad Corin. 9. Nequa suis stipendijs militauit vnquam. Quod Innoc. 3. in eadem sententia, extra de praed. citat, cum secundum Apostolum. Atq. hoc, quod loco citato satis superque indicauimus, fundamentum est eorum maximum, quae non modo hic dicenda sunt, verum & libereq. repetenda. Et haec se quibus de oblatione ex parte materiae, nempe quod reliquae oblationes non sint ex rebus omnibus necessariae, decimae in ex cunctis rebus vel domi vel in agro procreantur sumptuosius persoluantur. At de ceteris rebus differentia sumitur ex parte formae, quod reliquae oblationes vltro offeruntur, vel saltem quoad quotam. Decimae in rigore praecipiti, eademque sub illa quota, quam nomen sonat, debentur. His sic tenentur praenotatis quatuor conclusionibus ad quod respicitur Prima. Decimarum solutio ex praecipito iuris debetur partim diuini ac naturalis, partimque

SOTO
de iustitia
Legibus
DIT
13

Hilarij

Tertia ratio.

Quarta ratio.

Quinta ratio.

Augusti.

tim que humani. Nam quod in genere ecclie ministris populis sumptibus sustententur, naturale præceptum est, atque adeo in lege veteri moralium numero comprehensum. Quod autem pars fructum decimam eidem sumptibus mancipetur, iudiciale tunc ius erat, atque adeo in nostra lege pontificium. Vtraque pars patentissima est: si modo tamen illud inter moralia iudicialiaque discrimen recolas, quod lib. 2. de divitiis dicitur. Etenim morale præceptum, quod de iure ex natura principis seu syllogismi conclusio elicitur, veluti illud; Non occides ex illo generali. Id ne facias alijs, &c. iudiciale autem est illud: at quod spectantur arbitratu quodam ab universali descendit, ut si universale illud, Aliquid Deo est offerendum, sic arbitris, ut binam vitularum offeras, aut aliud quodvis animal. Hoc ergo discrimine supposito, facile conclusio liquet. Et qualem prior pars præcedentiq; subdit de religiorum paupertate, tam est nobis demonstrata. Etenim quicumque reipub. in re necessaria administrant & tenent, ius habent stipendium ab eadem reipub. suscipiendi, imo & exigendi: administratio autem divini cultus reipub. necessaria est: imo verò multo plusquam secularium magistratuum: ergo eiusmodi ministris stipendium reipub. debet, idque multo æquius quam quæ principibus ac militibus contemur: nam diuino ordine temporalia spiritualibus inferunt. Quare Deus iure optimo ecclesias earumque ministros instruit: in quorum sustentationem tanquam rerum dominus imperare populo potuit quam ipse iustam censeret bonorum suorum portionem. Hoc ipsum naturale ius docet Paul. 1. ad Cor. 9. Altera verò conclusionis pars nihilo patet obscurius. Ius enim nature non nisi ministrorum pro eorum numero & dignitate sustentationem iubet. At verò qualis esse debeat populi pensio, id arbitrio prudentiaque reip. pro rei qualitate statuendum relinquit. Deus autem qui populum illum in publicam peculiari culpa gubernabat, quoniam à duodecim tribubus vnam diuino cultui administrando mancipavit: quæ adeo agricultura vacare non poterat, atque adeo nec propriam sortem in terra promissærat possessura, ne minus

reliquis, imò aliquantulum plus tanquam honorator de terræ fructibus perciperet, decimam partem singulis reliquarum tribuum in eorundem Levitarum subsidium imperavit: ut patet Levit. 23. & alibi crebro. Atque ob id etiam quod cum forsitan solutio non tam exactè fieret, paulò plus obveniebat illi tribui quam ceteris. Nam ex centum decem quæ vnde decim simul tribus quotannis in horrea congerent vnde decim reddebant Levitis: atque adeo aliarum singula retinebant non nisi novem. Ex quo ita præceptum illud de quota fuisse, ut ait S. I. hom. iudiciale, veluti alia multa, ad servandam populi aequitatem & decorum: nam etsi ex consequentia aliquid etiam in futurum significabat: sicuti, & fertur cuncta eorum gesta: secundum illud ad Corin. 10. Omnia in figura contingebat illis. Decima nam pars, perfectionis symbolum est: quippe cum denarius digitorum sit numerorum supremus limes, cunctos concludens. Quia ideo quota proestabatur ille populus legem suam & statum non esse perfectum, sed eius complementum à Christo fuisse dependens. At verò licet hac ratione quodammodo præceptum illud cum ceremonialibus conveniebant, tamen non erat eiusdem generis: quia non præcipue significandæ gratia erat constitutum. Secunda conclusio, inter ceremonialia & iudicialia legis præcepta sic differerebat, ut circa finem 2. lib. demonstravimus, & paulò ante hæc repetivimus, quod ceremonialia non licet post Evangelium integrare: iudicialia verò quamvis quantum ad vim illius legis fuerint: prius antiquata: possunt nihilominus nonnulla Christianis instaurari. Quæ admodum lex talionis: & quod quia onem depraedatur, quatuor reddat, potest à principio modo lege institui. Tertia conclusio. Determinatio decimarum ad istiusmodi quotam est de iure ecclesiastico & pontificio: quod prudentibus considerationibus institutum est: Atque in primis quod id possit ecclesia constituit: haud dubium est, cum non fuerit ex eo ceremonialium genere, quod aliquid novæ legis præfigurabat: sed iudiciale, idque ad cultum divinum pertinens: quod apud nos excellentius permānet. Sed quod eandem debuerit imperare quotam, probatur tam ex parte populi quam ex parte sacerdotum.

Corollarium.

Secunda conclusio.

Tertia conclusio.

Probatio.

Probatio.

rum. Ex parte quidem populi; quia Evangelicus antiquo dignitate praestat, ab iudicatione; est iustitia praeditus: secundum illud Matth. 5. Nisi abundauerit iustitia vestra plus quam scribarum & Phariseorum, non intrabitis in regnum caelorum. Ex parte quidem sacerdotum: quoniam leges sunt excellentioris dignitatis, quam antiqui, excellentiusque tractantes sacramentum, vt 2. ad Cor. 3. monstrauit Apostolus. Decimarum ergo genus ex iure naturali ortu habet; species vero ab humano per ecclesiam merito sancita est. Quarta conclusio: Haec decimarum quota pro temporum, locorumque & personarum qualitate & opportunitate maior potest minorque secundum ecclesiae iudicium institui: haec conclusio, est superioris appendix. Circa Corollarium primae conclusionis, qua assertum est decimas ad iudiciale ordinem spectare, ambigere quis forsitan posset, tum ex eo quod cum ad diuinum cultum atque cerimoniam potius esse videtur: tum ex eo quod tua nobis, de decimis, vbi Innocentius III. ait, Deum sibi in signum vniuersalis dominij reddi praecipisse: vnde fit, vt ad cultus religionis spectent. Ad hoc tam facile per ea quae dicta sunt, responderetur. Haud enim Deo immediate sicuti sacrificium offeruntur, sed ministris tanquam merces soluuntur, perinde atque principibus tributariis; non sunt ipse cultus, sed ministrorum stipendia qui cultui deputantur; secundum verbum Malachiae citatum, vt sit cibus in domo mea. Quare statim propheta subdit, propterea, quod decimae non soluebantur, inhibuisse Deum pluuiam, fama que populum oppressisset. At vero quia Deus ecclesias, sacramentaque eorumque ministros instituit quibus stipendia haec assignauit, ideo ait Pontifex in signum vniuersalis dominij Deo exhiberi. Confirmatur haec nostra solutio, quia quota tam nostris quam antiquis ecclesiae ministris ad aequalitatem in populo seruandam, atque adeo ad humanitatem plebis, honoremque sacerdotibus debetur: constituta est, quod est iudicium in ordine existere iudicialium.

Alud autem ex eodem canone arguitur: nempe non modo decimas secundum genus & substantiam, verum & quotitas esse de iure diuino, nam Papa illud de decimarum integritate loquebatur: sed de

hoc statim in solutione postremi argum. vbi iterum dicere repetimus quotam non esse de iure diuino: quippe cum lex vtrumque nos obliget, de huiusmodi quota nihil in nouo sacro eloquio scriptum, sed extant ecclesiasticae & pontificiae constitutiones, instar antiquae legis factae, vt patet toto titulo de decimis & 16. q. 1. & alibi crebro. Obligant nihilominus eadem sancta decreta sub reatu leuhalis criminis, ita vt vbi desuetudo culpam non excuset, sacrilegium esset eadem quotam non persolvere. Ex his subinfertur, ut in 4. conclusione diximus, eandem quotam variari posse, & dispensatione pontifici & minui & tolli, diuina id quod iuris naturalis est, sit semper superflua & saluum, nempe, vt alicunde ecclesiarum minister pro sua dignitate & minere alimentis impetant reliquaque vitae subsidia. Hoc enim nulla desuetudo vel dispensatio violare potest. His ergo quae patentia sunt generaliter, positissimum hic dubium, idemque explicacione dignissimum, tercia non offert conclusio. Nam si hanc quotam, vt compensissimum est, neque lex Evangelica neque vlla perinde diuina nobis impertat, videtur ecclesia nimium a Christiana familia pro suis administris excessisse, atque deo neque equitatem seruasse antiquae legis, neque humanitatem, quam noua debuit se induere. Nam si in illo Hebraico populo decima templi ministris ad dicta fuerat, ratio id postulabat, erant siquidem Leuitice 12. pars populi. Quocirca est vnde decimas perciperet, non erat enim nouitas excessus, cum reliquarum singularum remerent nouem: eo positissimum, quod voces habebant, & alendam familiam. Clerus autem euangelicus curatorum, quibus solis (si Caietano credamus) debentur pro suo ministerio decimae, forte non est decima pars populi, aut plurimum 50. quod ergo a reliquis quadraginta nouem totidem recipiat decimas, singularisque egerant non fiant nisi nouem relique nulla ferre vltima aequitas: atque ob id maxime, quod neque res, neque sobolem habere debent. Et ex alia parte decimae Christianis etiam personales imperantur: quae a iustis non erant in usu. Ex quibus sic consequens, nequa earum rationum, quibus tercia conclusionem S. Thomas fulciuit, esse solutam.

Nam

SOTO
de Iustitia
Legibus
DIT
13

Nam etsi populus Christianus iustitia prestare debeat Hebræo, non est necesse in hoc abundare, ut supra iustum sacerdotibus suis effundat. Et quamvis sacerdotes sint præ antiquis honorandi, non tamen tanto stipendiorum aceruo. Hæ sunt rationes, quibus tum alij, tum præsertim hoc loco Caiet. conuicti, non alia iustitiam in decimarum quota reperiunt, quam quod clericis non pro ipsi solis, sed pro pauperibus, quibus ecclesiæ fructus dispensare tenentur, persoluitur. Et quidem si id duntaxat auctores isti sentierint, quod ecclesiastici stri-
 fiori longè sanctioriq; misericordiæ vinculo quam laici tenentur in pauperes, esse benefici, assertio esset certissima: cõterendū tamen decimas illis non omnino tanquā dominis solui, sed tanquam dispensatorib; concedi: quarum partem rigore iustitiæ tenentur egenis refundere: imò tanta obligatione ait Caiet. quanta eis eadem debentur decimæ. Vnde sit istis auctoribus con-
 sequens, ut secus facientes, sint restitutioni obnoxij. Hoc profectò non tanta probabilitate pollet, quin cõtrarium sit longè probabilius: imò ni fallor, certa ratione verū: ut lib. seq. constabit: vbi de hac re amplam disputationem ad ornandus: à qua ideo im-
 præsentiarum super sedendum nobis est. At verò quoniam hoc potissimum eorum est argumentum quod aduersarij suam opi-
 nin. fulcire contendunt, respondere hac de re illis est nunc operæ pretium. Primo ergo contrarium fundamentum si fieri potest, affirmemus. nempe decimarū sub hac quota non exuperare iustum stipendium ministrorum ecclesiæ: etiam si tanquam veris dominis tota eis adiacetur. Et probatur contraria ratione illius, qua aduersarij vtuntur. Iustus numerus clericorum qui ad cultum diuinum in lege gratiæ necessarij sunt, non tanta proportione minor est reliquo populo, vt iuste decimam suscipiant. Imò forsitan duodecima est pars populi, sicut olim Leuitica tribus: aut plu-
 umū 15. vel multò minor quam 20. Probatur hoc: In lege veteri vnicum erat dū taxat templum quo omnes duodecim tribus ad sacra confluebant, neq; nisi quater in anno: nam tot erant duntaxat præcipuè solennitates: in nostra verò ecclesiā vix sunt centum domus, que non habeant vnum templum, cui quotidie ab omnibus sacerdotibus feruitur; nam illi per vi-

ces hebdomadatim feruiebant. Si ergo in seruitium vnius præcisè templi duodecima pars populi erat conscripta, quidnam miraculi est, si æqualis nunc pars tante templorum multitudinī administranda mancipetur: quandoquidem ratio medicorum a sine sumitur. Sed ait Caiet. solis clericis qui curam habent animarum, decimus debetur: cuius profectò assertio nis nescio quodnam habere poterit fundamentum nam attulit nullum. Enimvero si templo illi, quo non nisi Arca testamēti culto diebatur, tam numerosa cantorum aliorumque ministrantium copia, vt in libris Paralipomenon, legitur deputata fuit, cur nō in templis nostris, quibus corpus Christi adoratur & colitur, non præter patre-
 cios amplior sacerdotum numerus dediceretur: quibus vt iuxta verbum Malach. cibum habeant in domo Dei, decimæ contribuuntur? His autem in super adiungamus, sacerdotes nostros multò esse sublimioris dignitatis, quam illos: vt pote in quibus amplissimus esse debet antistitum numerus mox & Canonicorum, quibus ecclesiā præfulgere congruit. qui adeo necesse habent ministros & familias habere. Nam si quis nobis obijciat debere omnes in paupertate viuere, profectò nemo esset qui huic sententiæ refragaretur, si possibile esset vt tantus clericorum numerus quantus necessarius est, decenti sanctitate polleat: nam tunc citra alium ornatum populo haberetur in pretio. At quia id fieri non potest, necesse est, conditioni humanæ indulgere: haud enim esse omnes possunt vt D. Martinus aut Nicol. atque adeo sic sacerdotes familia & auctoritate honestare, vt populus eos non despiciatur, sed tanquam præcipuos Reipub. colat. Quare nullum est indecorum, si episcopi, ceu alij magnates viuunt & canonici, sicuti alij nobiles: & sacerdotes, veluti alij ciues. Etenim documentum huius rei manifestum est, quod illis prouincijs, vbi sacerdotes nimia egestate præmuntur, vilescunt in conspectu populi: atq; inde sacramenta & res sacræ eo inclinant, vbi in opprobrio habentur. Quocirca vt aliud ineamus argo non condecet sacerdotes nostros propter sacramentorum dignitatem opifices esse, manualesq; operas exercere, quod Leuitis licebat Colligamus ergo, quoniam esse decet, atq; præclarum ecclesiasticum ordinē, cum

Secūda ratio.

Confir- matio.

Soro, de Iust. & iu. Ggg. Aolsq;

Solutio Caieta.

Solutio propo- sitionis dubij.

Rō prima asser- tionis p- ximæ.

etoq; adeo eius gradus cum suis familijs
 perpendamus, no minor est pars in popu-
 lo, quam duodecima, seu vii dicebat, quin-
 tadecima. Præterea, sacerdotes nostri va-
 care debent literarum studio, atque adeo
 hoc negotio patrimonia sua innumere.
 Quare repetiri non possent qui absq; ali-
 quo proposito præmia tantis facerent. sum-
 ptus, tantumq; ætatis & laborum dispen-
 derent: nam qui hoc religionis duntaxat,
 amore faceret, quam rarissimi essent. Qua-
 propter consulere ecclesia debuit huma-
 no ingenio, eiusq; imbecillitati conuere.
 Fateor equidem ingenue, ecclesiastica sa-
 cerdotia iniquissime esse distributa. Qua-
 re alij abundant, neq; citra scandalum pô-
 pis ac rerum luxurie exuberant, alij verò
 esturiunt: tamen ad normam diuini iuris
 pro qualitate & dignitate personarũ eius-
 modi fierent distributiones, constaret li-
 quidò sanctionem ecclesiasticam de deci-
 marum quota non esse superfluum, sed q̄-
 uissimam. Atq; hac ratione in primitiua
 ecclesia vbi syncretus colebatur fides, mul-
 ti de sua substantia ecclesias locupletabãt.
 Accedit huc, quod decimæ non ita exactè
 vbiq; exoluuntur, sed multus in locis exi-
 restuntq; cenobia multa atq; hospitalia il-
 larum fructibus fundata. Suprà hæc, & in-
 gruenne aliqua ecclesiæ calamitate necessa-
 rij sunt ampliores sumptus: qua ratione
 & regibus adiudicatus iam est bonus deci-
 marum cumulus. Hæc igitur cuncta eccle-
 sia mature prospexit, dum decimas edi-
 xit. Haud ergo ad iustificandum hæc legè
 est ad id suffugere opus, quod clerici de
 iustitia teneantur sua bona elemosinis
 dispendere. Quare medianissimè D. Tho.
 hanc rationem inter probandum conclusi-
 onem tertiam non commemorauit, sed
 illarum tantum meminit, quod noster po-
 pulus iustior esse debet antiquo, nostriq;
 sacerdotes amplioris dignitatis. At verò
 quia lex misericordiæ permissiua clericos
 cogit: subdit idem S. Doctor bis aut res in
 hac q. quod decimæ dantur sacerdotibus,
 vt sint in pauperes effusus benigni. Et
 quod potissimum propositi nostri arg. in
 calce ponamus, arguitur tandem. Quota
 decimarum nihil aliud est quàm moderatio
 & specificatio naturalis iuris, ius autè natu-
 ræ in hoc tantum decimas imperat, vt sint
 ministris ecclesiæ in alimentum & stipen-
 dium ego quota de rigore iustitiæ ad hoc

præcisè instituta est, non in vltis pauperum.
 Nam & Caiet. ipse impresentiarum
 concedit, quod decimæ quantum ad ius
 naturæ in vltim tantum deberent mini-
 stris: sed ius elemosinarum est, inquit, vt
 auctiores eisdem sacerdotibus pro pauperibus
 tribuant. At verò nescio cui esse co-
 gendus populus. vt elemosinas pauperibus
 sacerdotibus concederet De hoc autem
 infra loco citato. Igitur nemo debuisset
 propter illam excogitam proportionem
 quod clerici non sint quinquagesima pars
 populi in hac de scendere sententiam,
 quod clerici teneantur de iustitia sub po-
 na restitutionis sua stipendia pauperibus
 impertiri: nam res tanti momenti adiq; ec-
 clesiæ expressò decreto certè non est distri-
 manda. Dixerim excogitam proportionem
 nam vt summatim cuncta complectar, si
 experientiam: qua moralis scientia nititur
 con'ulas, nulla est ciuitas aut ingenio op-
 pidum, vbi non multo plures repenas di-
 tiores quam sint sacerdotes. Fictum er-
 go est dicere, quod habeant ipsi quinquage-
 simanouem decimas: & singulis reliquis
 populo nouem. Primum igitur argumẽta
 tis superq; discussum est atque dilutum.
 Ad secundum vero responderetur, deci-
 marum præceptum qua parte nature est
 & morale, illie esse à Christo designatum:
 vbi Luc. 10. ait dignum esse operarium
 mercede sua: locupletius autem 1. ad Cor-
 int. 9. ab Apostolo inculcatum: vbi iam
 multis naturalium ciuiliuq; exemplis co-
 stituit, vt qui altari seruit, de altari viuat.
 Sed quantum ad quotam, commissum
 fuit ecclesiæ iudicio & sententiæ. Ad tertium
 responderetur ante tempus antiquis
 gis ab Adam vsq; semper viguisse idem
 mandatum, quatenus naturale est. Fœuit
 enim semper in quacunque Repub. bene
 instituta sacerdotes, qui seruntur fuisse pri-
 mogeniti. At verò quia non erant certo
 numero decreti, quotam vnaquæque Repub.
 sub arbitrio instituebat, vel aliunde
 suis prouidebat sacerdotibus: Abraham
 autem, vt legitur Genes. 14. prophetico
 instinctu decimas obtulit Melchisedech:
 qui teste Paulo figuram nostri sacerdotij
 præferebat. Et eodem forè spiritu Iacob
 eadem non certis sacerdotibus, sed
 Deo vouit. Ad quartum responderetur
 quod cum in illo quondam populo tam
 frequentia iterarentur sacrificia, ne-
 cesse

Tertia
ratio.

Postre-
ma.

SOTO
de iustitia
legibus
DIT
13

esse habebant præter decimas. Leuitis sol-
uendas, secundas etiam ad sacrificia offe-
renda referre. Quæ nobis quibus iam
illæ victimæ cessarunt, non impetrantur.
Tertium verò decimarum genus, quæ cū
pauperibus diuidenda erant, in noua le-
ge mandato misericordiæ augetur, quo
nos identidem Christus admonuit, vt ef-
semus in pauperes profusi. Ait enim Luc.
11. Quod superest, date elemosinam. Ad-
dit autem D. Thom. & decimas, quæ mini-
stris ecclesiæ dantur, per eosdem deberi in
vñs pauperum dispensari. Quod non in-
tellexisse de præcepto iustitiæ, sed miseri-
cordiæ, inde constat. quod cum alio præ-
cepto elemosinarum adiunxit. Postremo
verò argu. illa tangitur dubitatio, vtrum
per defuetudinem abrogati ius possit deci-
marum, quæ ex altera pender, An decimæ
sint de iure diuino? Et quidem nonnulli
interpretum canonici iuris super cap. in
aliquibus, de dec. censent omnino esse de
iure diuino, etiam quantum ad quotam,
nam postquam illic dicitur decimas cum
integritate esse soluendas, subditur, quia
debentur ex lege diuina, vel ex loci consue-
tudine approbata. Et c. paracianos. eod. ti.
legitur decimas non ab homine, sed ab ip-
so Domino esse institutas. & c. tua nobis.
suprà citato, & c. Reuertimini, extra de deci-
m. idem apparet insinuari. Et quamuis
aliorum dicta doctorum glossari possint,
quod intelligant de decimis, quantum ad
substantiam: Hosien. tamen in sua sum-
ma, titu. de decim. §. 7. expressè sustentat
etiam quotam esse de iure diuino dicens
tum illud quotæ præceptum fuisse mora-
le, tum legem illam non prorsus cessasse:
plurimum id inculcans auctoritatibus: sub-
saannasque adeo Raimundum & Theolo-
gos contra sentientes. At verò non est res,
quæ in controuersiam venire possit: cum
planissimum sit, decimarum quotam in le-
ge veteri iudiciale fuisse præceptum, non
morale. Quod Hosien. nunquam negat
set, si sua fuisset facultatis, rationem dis-
criminis nosse inter mortale præceptum
& iudiciale. Morale enim (vt sepe dic-
tum est) conclusio est principiorum natu-
ralium, ex quibus quamuis exciatur, æ-
lendos esse ecclesiæ ministros, quod ad
decimarum genus & substantiam attinet,
tamen quod hæc aut illa fructuum quota
contribuatur, nulla lex naturæ præcipit,

sed quod id tantum tribuatur quantum eis-
dem sufficit. Sed glossa, quæ Paulino verb.
ad Hebr. 7. assuere conmittitur, est ad nota-
da. Ait Paulus. Translato sacerdotio ne-
cesse est, vt legis translatio fiat. Cuius sen-
tentia est, legem illam cum Christo expi-
rasse, atque adeo illa cessasse legalia. Et re-
spondet ipse nõ facere illum sensum, quia
nullo modo, inquit, concedendum est le-
gem illam omnino cessasse. Sed sensus est,
inquit, ius leuitarum petend. decimas in
Euangelicos sacerdotes transiisse. Vide,
quam faceret consultius, qui Theologiã
non proficiunt, ab interpretamento Scri-
pturæ sacre calamum abstinere, neq; de di-
uino, naturalive iure tractare, quod ipsis
messis aliena est. Cessauit enim omnino
lex illa vt laussumè libr. 2. commonstrauim-
us, præter id, quod vel lex naturæ reti-
nuit, vel ecclesiæ sanxit. Quotam ergo hæc
certissimum est non esse de iure diuino.
Sed si quæ inter Decretales, & Canones sa-
cros offendantur verba, quibus decimæ di-
uino iuri tribuantur, vel intelligenda sunt
quantum ad substantiam, vel si de quota
habeatur sermo glossandus est, vt sint de
iure diuino exemplariter, hoc est, exem-
plo vetusti iuris constitutæ. Igitur vtrum
per defuetudinem aboleri possit decima-
rum obligatio. D. Thom. negare omnino
impræsentiarum videtur, nam respondet
in Italia, in illisque terris vbi decima non
soluuntur, ob id solum incolas à culpa eri-
pi, quod ecclesiæ ministri indulgere illis
censentur, non petendo sicuti Paulus se fe-
cisse. 1. ad Corinth. 9. testatur Nam vbi
postquam demonstrauit potestatem ha-
buisse sustentamina ab illis petendi, subdit
non esse vsum eadem potestate, ne quod
offendiculum daret Euangelio Christi.
Est autem responsio hoc D. Thom. non vñ
que adeo clara. Ad huius igitur intellectu
distinguedum est de decimarum defue-
tudine. Aut enim pensatur quantum ad
quotam, aut in totum. Et priori quidem
modo forsitan quis arbitrare ur. solum de-
fuetudinem sufficere, vt non debeantur,
propterea quod quota non est, nisi de iure
positiuo. Ac perinde censebit D. Thom. in-
telligere de cessatione in totum. Sed profe-
sõ vtrunque est falsum: Primum quidem
non vtrique propter rationem Hosien.
atque aliorum, quidicunt quotam esse de
iure diuino, sed quia licet sit de iure ponti-
ficio,

Solutio
D. Tho.
ad præci-
pua que
tionem

Questio
postre-
mo ar-
gumẽto
practa.

Snæ Iu-
stiarũ.
Hosien.

Repro-
barur p-
xima se-
ntentia.

Ggg 2 ficio,

ficio, nihilominus quia ius illud tum tanta equitate pollet, tum etiam instar antiqui diuini iuris positum est; nulla contra illud censetur prevalere desuetudo, quin possit ecclesia, vbi oportuerit, vti iure suo, nisi annuerit, ac dissimulauerit. Et hæc est mens S. Thom. nomine enim decimarum, quotam intelligit, & eodem pacto intelligendus est quolibet 2. art. 8. vbi eodem modo responderet. Et quod de quota loquatur, confirmatur: nam desuetudo decimarum in totum nullatenus ab ecclesia permitti potest: quandoquidem, vti iam monstratum est, ius exiſtas naturale, & preceptum mortale, strictissimèque diuinum, vti sint ecclesie, vbi res celebretur diuina, sacramentaque dispensentur ac ministrantur, sacerdotisque adeo & ministri populi sumptibus alantur. Quare super hoc totum ecclesia non habet auctoritatem dispensandi, neque a Spiritu sancto in vquam facere permittetur. Id quod & vltus ipse palam ostendit: quoniam neque in vltimo Italia angulo, neque alibi vsquam gentium reperitur Christianorum locus, vbi non sint sacerdotes, quibus vel prouentus annui statui sint, vel populi stipendia. At verò contra prius solutionis membrum existit argumentum, quod vt ait August. 16. q. 2. canon. 10. earum pensio tributum est animarum egentium: & qui eas, inquit, dare noluerint, res alienas inuadunt, & pauperes propter illam penuriam fame percempti, ab his qui non solunt, occisi sunt. Quare ecclesia non videtur contra ius pauperum dissimulare posse. Quod si dicatur id ob cauendum scandalum sine: inde fit consequens, non libere id fate- re, quare non soluentes minimè videntur a culpa excusari. Ad priorem locum argu- menti respondetur, illud ius pauperum non esse iustitiae, sed misericordie: non solum in soluentibus decimas, verum & in ipsiſ clericis: & ideo ecclesia potest dissimulare illa via easdem elemosinas ex- torquere. Ad posteriorem autem respon- detur, quod etiam si id ad cauendum scan- dalum permittat, & ne detur, vt ait Pau- lus, impedimentum Euangelio: nihilomi- nus subditi excusatur, quia laudabiliter id facit ecclesia, spiritualibus temporalia post habens. Vbi autem populus animi obsti- natione indureceret, nec petendi ecclesie obtemperare vellet, tunc culpa non vaca-

ret. Si autem gens aliqua ea lege vellet Christianismum sua nomina dare, vt deci- marum tributo nullatenus oneretur, re- spondet Caieta. ecclesiam posse ac debere eandem conditionem recipere. Quod si in- telligatur quantum ad quotam, verum est. Autamen vt nullo modo tenerentur ministros ecclesie alere, profectò ecclesia finire non posset, nisi aliunde ipsa, vnde viuerent prouideret, nam alias illa condi- tio contraria esset naturali, diuinoque iuri in re quæ apud Christianos præcipui est momenti.

ARTICVLVS II.

Verum de omnibus teneantur Christiani decimas solvere.

Post decimarum substantiam, subiectum vt eorum materiam pendendam apparet namque non de rebus omnibus deberi. Decimarum namque pensio ex re- teri instrumento originem ducit, illic au- tem nullam personarum præceptum legi- tur, nempe earum rerum, quæ homo pro- pria industria & negotio acquirat, quales sunt mercatio, & militia, & similia. Ergo de istis nullæ debentur decimæ. Secundo, de male acquisitis, vt supra dictum est, nul- la fieri potest oblatio, ergo neque decima- rum solutio. Nam cum oblationes proprie- quibus ad diuinum cultum accedant, ille po- tius de omnibus fieri debent. Tertio. Le- uitici vltimo, vbi decimarum scripta est lex, non nisi de frugibus, & arborum pomis, ac de animalibus, quæ sub virga pallo- ris transeunt, iubentur ergo de minerali- bus herbis, quæ hortorum cultura feruntur, non debentur. Quarto, nemo nisi quod in sua est potestate, solvere potest, sed non omnes fructus qui de prædijs percipiuntur, in domini potestate permanent, nisi quædam coloni domini fundo: tum pro- dunt, quædam in mercedem famulis, quædam etiam principibus in tributa. Et hæc aliqua vel furto, vel alia via petunt, ergo de illis nil debetur. In contrarium est legi exemplum. Gen. 28. in Jacob qui dicebat, Cunctis: tum quæ dederis mihi decimas of- feram tibi cuncta autem quæ homo ha- bet, diuinitus ei donantur, ergo de omni- bus decimæ debentur.

Ad quaestio: vnica conclusione respõ- ditur de vniuersis tam ex terre prouentibus, quam

SOTO
de Iustitia
Legibus
DII
13

Argu.
August.

Ad arg.